

PRIETENI ȘI DUȘMANI

(PERCEPȚII ASUPRA RELAȚIILOR INTERETNICE DIN ROMÂNIA)

Față de **Barometrul Relațiilor Interetnice**¹ pe care IRES l-a realizat în martie 2011, relațiile dintre români și maghiari par a se fi îmbunătățit sau au rămas la același nivel. Cu câteva excepții, relațiile dintre România și Ungaria sunt percepute ca fiind mai proaste și sărbătorirea lui 15 martie pe teritoriul României privită tot mai negativ; după ce în 2011 63% dintre români spuneau că este bine ca maghiarii din România să sărbătorească, astăzi au mai rămas doar 48%, o schimbare majoră de trend.

STARE DE SPIRIT

Dintre persoanele intervievate, 34% consideră că lucrurile merg într-o direcție bună în România, în timp ce o proporție de 61% dintre acestea consideră că lucrurile în România merg într-o direcție greșită. Cu toate acestea, doar 16% dintre respondenți se declară pesimiști, în timp ce 43% sunt optimiști, iar 39% sunt rezervați.

CARE SUNT ȚĂRILE PRIETENE ALE ROMÂNIEI? Ungaria redevine marele dușman.

Țara pe care românii o consideră în cea mai mare proporție drept prietenă a României este Spania (88%), aceasta fiind urmată de Republica Moldova (85%), Italia (84%), Austria (82%) și SUA (80%). Cele care sunt văzute drept mai puțin prietenoase la adresa României sunt Franța (pe care 13% o consideră mai degrabă dușman, deși 78% o văd drept mai degrabă prieten), Marea Britanie (11% dușman vs. 75% prieten), Rusia (27% dușman vs. 50% prieten) și Ungaria (41% dușman vs. 43% prieten), .

Cu cât sunt mai în vârstă sau mai puțin educați, cu atât respondenții tind să considere în măsură mai scăzută cum că Rusia ar fi mai degrabă dușman decât prieten României; atunci când vine vorba despre relațiile cu Ungaria, în schimb, cu cât respondenții sunt mai tineri, cu atât le evaluează mai pozitiv, în timp ce distribuția conform școlarității rămâne valabilă. Respondenții din Transilvania și Banat tind să evalueze relațiile cu Ungaria într-o lumină mai pozitivă decât cei din Sudul țării și cei din Moldova. Relațiile României cu Germania sunt văzute drept prietenoase în proporții mai ridicate de către persoanele care nu au studii sau care au absolvit maxim 8

¹ http://www.ires.com.ro/uploads/articole/ires_raport_relatii_intertence.pdf

clase, precum și de persoanele din mediul rural, la fel și cele cu Marea Britanie. În general, cu cât sunt mai tineri sau mai educați, cu atât respondenții evaluează relațiile dintre România și alte țări drept mai degrabă de dușmănie.

Relațiile României cu Ungaria sunt văzute drept bune de către 56% dintre persoanele intervievate, cărora li se adaugă 1% care consideră că sunt foarte bune. Aceste relații sunt văzute drept proaste sau foarte proaste de către 31%, respectiv 8% dintre persoanele intervievate. Femeile tind să evalueze aceste relații mai pozitiv decât bărbații, la fel persoanele sub 50 de ani, comparativ cu cele trecute de această vârstă.

Când vine vorba despre relațiile României cu alte țări ale Uniunii Europene, acestea sunt văzute drept bune de către 83% dintre intervievați, în timp ce 6% le văd drept foarte bune; în același timp 9% le evaluează drept proaste, iar 1% drept foarte proaste. Nu apar diferențe semnificative în percepția participanților la studiu în funcție de caracteristicile lor socio-demografice sau de mediul sau zona de rezidență.

RELAȚII INTERETNICE ÎN ROMÂNIA. Dușmanii se văd mai bine de departe?

Gândindu-se la relațiile din ultimii ani dintre români și maghiarii din România, 58% spun că acestea au fost bune, în timp ce 6% consideră că au fost foarte bune; cumulativ, 34% dintre intervievați ar spune că acestea au fost mai degrabă proaste sau foarte proaste. Femeile tind să vadă aceste relații într-o lumină pozitivă în proporție ușor mai ridicată decât bărbații, precum și persoanele cu vârste între 36 și 65 de ani comparativ cu cele mai tinere sau cu cele mai în vârstă. Cu cât sunt mai educați, cu atât respondenții dau un răspuns pozitiv în proporție mai ridicată la această întrebare. Respondenții din Transilvania și Banat evaluează relațiile dintre români și maghiarii din România drept foarte bune sau bune în cea mai ridicată măsură (72%), iar cei din Moldova în cea mai scăzută măsură (56%).

Relațiile dintre români și romii din România sunt văzute drept mai degrabă bune de 51% dintre participanții la studiu, în timp ce 47% le văd drept mai degrabă proaste. Cu cât înaintază în vârstă, cu atât persoanele intervievate tind să evalueze pozitiv aceste relații în proporție mai ridicată (61% în cazul persoanelor trecute de 65 de ani, comparativ cu 38% în cazul celor sub 35 de ani).

Relațiile dintre români și etnicii germani care locuiesc în această țară sunt văzute drept bune sau foarte bune de către majoritatea intervievaților – 89%. Doar 6% dintre aceștia tind să le considere drept mai degrabă proaste sau foarte proaste.

Aproximativ la fel sunt evaluate și relațiile dintre români și sârbii din România, precum și cele cu ucrainenii din România, care întrunesc aceleași proporții ale răspunsurilor din partea

respondenților: foarte bune sau bune – 84%, foarte proaste sau proaste – 5%. În această situație 11% dintre intervievați nu dau un răspuns.

Datele culese de IRES relevă o părere foarte bună a locuitorilor români despre maghiari. Astfel, 73% dintre cei care au participat la sondajul de opinie declară că au o părere bună sau foarte bună despre acest grup etnic. O părere proastă despre maghiari se reflectă în proporție mai mare în categoria persoanelor cu studii elementare (27,8%), decât în rândul absolvenților de studii medii (16,3%) și superioare (8,1%).

Ardelenii (69,7%), în general, declară în mai mare măsură decât locuitorii din zona de sud (59,6%) și Moldova (60,6%) că au o părere bună despre etnicii maghiari.

O proporție semnificativă dintre participanții la studiu, 57%, declară că au vizitat Harghita sau Covasna din diferite motive: concediu (25%), vizite la prieteni și rude (12%), afaceri (7%) sau au fost doar în trecere (25%). În acest context, subiecții se declară interesați în foarte mare măsură de vizitarea celor două județe în scopuri turistice (82%). Din nou, tinerii manifestă o atitudine mai deschisă, 91% dintre cei între 18 și 35 de ani fiind interesați de a vizita Harghita sau Covasna, spre deosebire de alte categorii de vârstă, unde acest interes este mai puțin intens: 36-50 ani – 85,4%, 51-65 ani – 81%, peste 65 de ani – 64,6%. De asemenea, concomitent cu creșterea gradului de educație crește și interesul turistic pentru cele două județe cu populație majoritar maghiară.

3

Relațiile dintre românii și maghiarii din România sunt privite drept mai bune decât înainte de 1989 de către 32% dintre respondenți, respectiv mai proaste de către 38% dintre participanții la studiu. Proporții mult mai mari dintre tinerii între 18 și 35 de ani consideră că relațiile dintre cele două etnii sunt mai bune în prezent, decât cele din rândul persoanelor peste 65 de ani – 26,5%.

PERCEPȚII VS. CONTACT DIRECT CU UNGARIA

Cei mai mulți dintre români, 51%, nu au vizitat niciodată Ungaria. Bărbații, în proporție mai mare decât femeile au vizitat țara vecină României de mai multe ori (25,3% vs. 11,9%). De asemenea, concomitent cu creșterea nivelului de educație crește și proporția celor care declară că au vizitat Ungaria în repetate rânduri (Fără școală-8 clase – 5,7%, Studii medii – 17,7%, Studii superioare – 26,5%). Nu în mod surprinzător, cel mai probabil datorită apropierii fizice, locuitorii din Transilvania și Banat declară în măsură mai mare decât ceilalți locuitori ai țării că au fost de mai multe ori în Ungaria.

În general, opinia românilor despre Ungaria este mai degrabă pozitivă. Conform datelor, 28% dintre respondenți spun că au o părere foarte bună, iar 63% au o părere bună despre această țară. Educația intervine în modelarea opiniei despre țara vecină, respectiv 14,3% dintre

respondenții cu un grad scăzut de educație declară că au o părere foarte bună, în timp ce proporții mult mai ridicate dintre persoanele cu studii medii (29,3%) sau superioare (27,2%) împărtășesc această opinie.

OBȚINEREA CETĂȚENIEI MAGHIARE DE CĂTRE ETNICII MAGHIARI DIN ROMÂNIA

Deși cei mai mulți dintre români, 52%, privesc obținerea dublei cetățenii de către maghiari cu ochi buni, o proporție însemnată a participanților la studiu dezaprobă această posibilitate pe care o au maghiarii din România (părere proastă+foarte proastă – 41%).

Părerile pozitive despre posibilitatea maghiarilor din România de a obține dublă cetățenie se reflectă mai intens în rândul tinerilor (18-35 ani – 57,6%), scăzând concomitent cu creșterea în vârstă a respondenților (36-50 ani – 42,8%, 61-56 ani – 41,2%, peste 65 de ani – 35,4%).

Regiunea în care locuiesc persoanele care au participat la studiu pare, de asemenea, să influențeze opinia publică în ceea ce privește deținerea dublei cetățenii de către maghiarii din România. Astfel, proporții mai mari dintre respondenții din sud și Dobrogea (33%), respectiv Moldova (34,3%) declară că au o părere proastă despre acest aspect decât transilvănenii și bănățenii (24,4%).

4

Gestul unor președinți de consilii județene din Transilvania de a cere cetățenia maghiară este profund dezaprobat de către români – 70%. Mai mult, majoritatea respondenților, 56%, consideră că aceștia își vor schimba atitudinea față de România după obținerea cetățeniei ungare.

DISTANȚA SOCIALĂ DINTRE ROMÂNII ȘI MAGHIARII DIN ROMÂNIA. UDMR este privit ca și țap ispășitor

Per ansamblu, cifrele nu relevă atitudini ostile față de maghiari, majoritatea românilor fiind de acord să aibă colegi de muncă maghiari (85%), vecini maghiari (78%), prieteni maghiari (80%) și chiar membri ai familiei maghiari (71%). Românii sunt mai rezervați, însă, în ceea ce privește reprezentarea politică de către lideri maghiari (51% nu ar accepta să aibă reprezentanți politici maghiari).

Gradul de acceptare a unor colegi de muncă de etnie maghiară crește concomitent cu nivelul de educație astfel: fără școală-8 clase -69%, studii medii – 84,9%, studii superioare – 96,5%. De asemenea, tendința de acceptare a unor colegi de etnie maghiară se manifestă mai puternic în rândul orașenilor, dar și a locuitorilor din zona Ardealului.

Femeile, în măsură mai mare decât bărbații și persoanele cu studii superioare, în măsură mai mare decât cele cu un grad mai scăzut de educație declară că ar accepta să aibă reprezentanți politici maghiari.

Acceptarea unor vecini maghiari se manifestă mai puternic în rândul persoanelor cu studii superioare (91,9%), a celor care locuiesc în orașe (84%) și a celor care locuiesc în zona Transilvaniei și a Banatului (89,6%).

Prietenia cu etnicii maghiari este proporție mai mare acceptată de către respondenții cu studii superioare, locuitorii din mediul urban și locuitorii din Transilvania și Banat.

50% dintre participanții la studiu consideră că rolul UDMR în politica românească este unul negativ, și doar 39% că acesta este unul pozitiv. Tinerii cu vârste până în 35 de ani declară în proporție de 41,6% că rolul UDMR este pozitiv, în timp ce proporții mult mai mici dintre persoanele mai în vârstă împărtășesc această opinie.

15 MARTIE – CE FACEM?

În cadrul studiului, procente foarte similare dintre respondenți au declarat că este bine, respectiv rău ca cetățenii români de etnie maghiară să sărbătorească Ziua Ungariei (48% vs. 45%). Optica pozitivă despre sărbătorirea acestui eveniment este mai bine reprezentată în rândul bărbaților decât în cel al femeilor (51,8% vs. 44,1%), respectiv în rândul persoanelor cu studii superioare (55,1%) decât în cazul celor cu studii medii (45,6%) sau elementare (44,9%).

Înaintarea în vârstă determină creșterea proporțiilor persoanelor care consideră că sărbătorirea Zilei Ungariei este un lucru rău. Astfel, în timp ce proporția tinerilor care au această opinie este de doar 24,9%, ea crește progresiv, în cazul persoanelor de peste 65 de ani ajungând la 63,3%.

SCANDALUL STEAGULUI SECUIESC: ROMÂNII NU SUNT DE ACORD.

8 din 10 participanți la studiu declară că au auzit de scandalul din ultima perioadă privind arborarea steagului secuiesc în diferite contexte. Bărbații spun că au auzit de acesta în proporție semnificativ mai ridicată decât femeile (89% vs. 72%), în timp ce cunoașterea acestui scandal este cu atât mai răspândită în rândul respondenților cu cât aceștia sunt mai în vârstă – (58% în cazul celor între 18-35 ani și 89% în rândul celor trecuți de 50 de ani). Un alt factor este școlaritatea respondenților, proporțiile variind de la 60% în cazul persoanelor fără studii sau cu maxim 8 clase absolvite la 93% în cazul persoanelor cu studii superioare. Locuitorii din mediul rural, de asemenea, declară că au auzit de acest scandal în proporție mai scăzută cu 20% decât a cea a locuitorilor din mediul urban.

Cei mai mulți dintre intervievați consideră că dreptatea este de partea celor care se opun folosirii acestui steag – 68%, în timp ce 17% le dau dreptate celor care susțin folosirea acestuia, iar 14% fie nu știu, fie nu doresc să răspundă la această întrebare. Femeile tind să se ralieze cauzei celor care susțin folosirea steagului în proporție ușor mai ridicată decât bărbații, în timp ce respondenții din Sudul țării le dau dreptate opozanților acestora în cea mai ridicată proporție – 73%.

77% dintre persoanele intervievate spun că au auzit de implicarea autorităților ungare în acest scandal, prin exprimarea sprijinului pentru folosirea steagului secuiesc; bărbații, persoanele peste 35 de ani și cele care au studii medii sau superioare au auzit de acest lucru în proporție mai ridicată.

În acest context, 79% dintre intervievați consideră că, deși au făcut-o, autoritățile maghiare nu ar trebui să se implice. Mai convinse de acest fapt sunt persoanele trecute de 36 de ani (cu precădere cele de vârstă medie), iar cu cât sunt mai educați, cu atât respondenții se opun acestui lucru în proporție mai ridicată.

O proporție ridicată a intervievaților este de părere că un astfel de gest din partea autorităților ungare poate să afecteze relațiile dintre români și maghiari – 57% cu siguranță da, iar 25% probabil da. Din acest punct de vedere, bărbații par să fie mai hotărâți, proporția celor care răspund „cu siguranță da” fiind cu 14% mai ridicată decât cea a femeilor. Persoanele cu studii medii, urmate de cele cu studii superioare (la o distanță de 14%) sunt mai convinse de acest fapt decât cele cu fără studii sau care au absolvit cel mult 8 clase.

74% dintre persoanele care au participat la acest studiu consideră, în același timp, că un astfel de gest poate afecta relațiile dintre România și Ungaria. Tinerii și persoanele cu studii medii sau superioare tind să considere că acest lucru s-ar putea întâmpla în proporție mai ridicată.

Caracteristicile cercetării:

Volumul eșantionului: 1.267 indivizi de 18 ani și peste

Tipul eșantionului: multi-stratificat, probabilist, reprezentativ la nivel național.

Reprezentativitate: eroare maximă tolerată de $\pm 2,8\%$

Perioada anchetei: Martie 2013